

“Dins l'exèrcit alemany hi havia moltes realitats, no tots eren de les SS”

Melclor Comes (sa Pobla, Mallorca, 1980), autor d'*El llibre dels plaers immensos*, entre més novel·les, totes premiades, publica a Destino una nova novel·la, *La batalla de Walter Stamm*, Premi Josep Pla 2008.

—Si vàreu escriure una novel·la ambientada a la Segona Guerra Mundial, i protagonitzada per un soldat alemany, és que devíeu pensar que podíeu dir alguna cosa nova sobre aquest fet, o aquesta etapa històrica?

—Era el repte, dir-ne alguna cosa nova. Posar-me en situació i ser capaç de crear un personatge a través del qual pogués reproduir les vivències de la vida a les trinxeres i els camps de concentració de les SS. Però, més que fer una cosa nova, m'interessava fer un llibre bo. M'interessa més la qualitat del que faig que la novel·la del que faig.

—Suposo que us va caldre documentar-vos a fons. Ho vàreu fer?

—Sí. De llibres escrits per presoners i reportatges, a novel·les. M'interessava molt com s'ha narrat la vida a la trinxera, l'espera de l'atac, la incertesa del dia a dia, i trobar-hi una expressió en català.

—Com descriuríeu la vostra novel·la?

—Una novel·la d'aventures tràgiques amb un rerefons moral i de reflexió sobre la violència humana a la guerra.

—Més que una novel·la sobre el nazisme, em sembla.

—En efecte. El nazisme és aquí una mena d'odi i d'ànsia de poder. El nazisme és un tema tan vast i tan tractat que m'interessava més la violència que no pas la ideologia, o les paraules altisonants dels nazis.

—Ja per començar, del protagonista se'n desconeix la ideologia, ni tan sols si té uns ideals determinats.

—Sí, dins de ser una persona sensible, que estudia Filosofia i Lletres, tradueix i escriu poemes, m'interessava la part de construcció de la sensibilitat. I a partir d'aquí, la seva confiança en la cultura es va contínuament posant a prova.

—No està prou informat ni tampoc pot reflexionar sobre allò que fa, ni tenir distància crítica.

—No. Diria que es troba davant d'unes circumstàncies tan fortes i doloroses que no sap què fa. Va tirant, va sobrevi-

vint. Segueix ordres. La guerra no permet cap dissidència moral ni crítica. És un continu passar por, una incertesa permanent.

—Per tant, una de les tesis de la novel·la és que aquest home culte, de cultura europea, és una víctima més del nazisme.

—Justa. Tota aquesta gent que van estar als camps sense ser jueus, és una cosa una mica oblidada, testimonis de Jehovà, alemanys dissidents, demòcrates liberals, maçons, homosexuals, etc. No hi ha una literatura sobre tot aquests.

La història sobre l'Holocaust s'ha centrat en els jueus i la literatura pot donar una visió que no és la dominant. La literatura complica les coses, no? Dins l'exèrcit alemany també hi havia moltes realitats, no tots eren de les SS. És una realitat molt vasta que no es pot simplificar i el llibre pot ajudar a obrir els ulls a tot això, a recordar que les coses no eren tan simples.

—Per una banda, trieu alguns dels escenaris més apocalíptics, com la batalla de Sta-

lingrad, però us heu contingut en els detalls. Per què?

—Com que es tractava d'un relat sobre el mal vaig triar l'escenari on el mal es veu de forma més intensa. Però tampoc no volia que la novel·la descrivís carnisseries. Van passar fets molt més terribles dels que descriu, històries més sagnants i horroroses. No volia caure en l'exhibicionisme gratuït. Per exemple, el meu protagonista no participa ni en exterminis en massa de presoners o partisans ni en violacions.

—Un dels perills que tenia el relat és que l'aventura dominés sobre la reflexió moral. Que el realisme i l'interès per saber-ne el desenllaç simplifiqués l'abast de la novel·la. N'èreu conscient?

—Sí. Es tractava precisament de no caure-hi. La seva aventura és la de la supervivència. Es tractava de reflexionar, narrativament, a partir de l'aventura humana, sense fer èpica. De reflexionar sobre el patiment i l'horror; sobre el pas de víctima a botxí; sobre el fet que dispara sobre innocents o s'interessa per la sort d'un aviador rus, etc. Reflexionar sobre això, i que d'això es desprengui una idea.

Melclor Comes ha obtingut el Premi Josep Pla amb la novel·la *La batalla de Walter Stamm*, publicada per Destino.

Lluís Bonada